

פרוטוקול מס' 136

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', ו' בטבת תשל"ב - 28.12.71, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר
א. אבקרדיון
ד. ארזי
מ. ברעם
י. גולן
ש.י. גרוס
מ. ידיד - במקום ח"כ בחושתן
מ. נסים
א. עופר
צ. צימרמן
י. רפאל
מ. שחל

מוזמנים:

ח. גרוסמן - חברת-הכנסת
ד. עובד - חבר-הכנסת
ח. ליאור - מזכיר הכנסת
א. בר-זכאי - משרד המשפטים
ג. בר-יוסף - חשב הכנסת

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

נ. רינגלר

רשמה:

- א. סדר-היום: פניית שר האוצר לפטור אותו מחובת הנחת הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 73-1972 על שולחן הכנסת בתחילת חודש ינואר;
- ב. סדרי ישיבות הכנסת בשבוע של פורים;
- ג. תיקון סעיף 60(ב) של התקנון;
- ד. בקשת חברי-הכנסת א. נח'לה ו-ד. עובד להכיר בהם כשתי סיעות נפרדות;
- ה. פניית יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר טענה על חריגה מגדר הנושא.

היו"ר י. ישעיהו: אני פותח את הישיבה.

א. פניית שר האוצר לפטור אותו מחובת הנחת הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 1972-73 על שולחן הכנסת בתחילת חודש ינואר

אתמול הבאתי לידיעת חברי הוועדה את פנייתו של שר האוצר המבקש שוועדת הכנסת תשחרר אותו בפעם זו מן החובה להגיש את הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 1972-73 בשבוע הראשון של חודש ינואר כיוון שאינו יכול לעשות זאת. שר האוצר יגיש את הצעת חוק התקציב לקראת סוף חודש פברואר. חבר-הכנסת נחושטן הציע לא להצביע באותו יום ודחינו את ההחלטה להיום.

הוחלט:

להיענות לבקשת שר האוצר ולפטור אותו מחובת הנחת הצעת חוק תקציב המדינה לשנת 1972-73 על שולחן הכנסת בתחילת חודש ינואר.

הצעת חוק תקציב המדינה לשנת הכספים 1972-73 תונח על שולחן הכנסת לקראת סוף חודש פברואר.

ר. ארזי: מה משמעות החלטתנו? - שהכנסת תאשר עד ה-1 באפריל תקציב זמני-חלקי?

היו"ר י. ישעיהו:

להחלטתנו אין שום משמעות לגבי התקציב שיוגש, התקציב יכול להיות תקציב שנתי, תקציב לחודש, או תקציב ל-3 חודשים - איננו מחליטים על כך. אנו רק מחליטים שהתקציב השנה לא יוגש בתחילת חודש ינואר ואנו מאשרים שהתקציב השנה יוגש לקראת סוף חודש פברואר.

ר. ארזי:

לפי החלטת ועדת הכנסת על התקציב להתקבל בכנסת לא יאוחר מ-31 במאדס. הכנסת חייבת לאשר תקציב זמני-חלקי לחודש ימים; משום כך צריך לברר את הדבר עם שר האוצר.

היו"ר י. ישעיהו:

זה לא נוגע להחלטה שלנו. כאשר יבוא שר האוצר לכנסת הוא יגיד איזה תקציב הוא מציע לכנסת.

אני מציע שנוסיף להחלטה שביום שיגיש שר האוצר את התקציב הוא יוכל לפתוח בכאום הפתיחה.

ס. נסים:

זה כתוב בהחלטות: שר האוצר יפתח את כאום הפתיחה ביום הנחת התקציב.

היו"ר י. ישעיהו:

ב. סדרי ישיבות הכנסת בשבוע של פורים

מזכיר הכנסת, מר חיים ליאור, פנה אלינו במכתב לאמור:

"יושב-ראש הכנסת והסגנים בישיבתם היום, דנו בסדרי הישיבות בשבוע של פורים החל בימים ג' ו-ד', י"ד וט"ו באדר תשל"ב - 29.2.1972 ו-1.3.72. הוחלט פה אחד להמליץ בפני ועדת הכנסת, כי באותו שבוע תתקיימנה ישיבות הכנסת:

ביום ב', י"ג באדר תשל"ב - 28.2.72 - משעה 10.00 בבוקר עד שעה 16.00;

ביום ה', ט"ז באדר תשל"ב - 2.3.72 - משעה 10.00 בבוקר עד שעה 17.00.

בהתאם לתקנה 26(ב) הנני מבקש את אישורה של ועדת הכנסת להחלטה זו."

י. רפאל:

אני ממליץ שציינים ב' - 28.2.72 תסתיים הישיבה בשעה 15.00.

לאשר המלצת יושב-ראש הכנסת והסגנים על סדרי ישיבות הכנסת בשבוע של פורים כדלקמן:

הוחלט:

ביום ב', י"ג באדר תשל"ב - 28.2.72 -
משעה 10.00 בנזקק עד שעה 15.00;

ביום ה', ט"ז באדר תשל"ב - 2.3.72 -
משעה 10.00 בנזקק עד שעה 17.00.

היו"ר י. ישעיהו:

ג. תיקון סעיף 60 (ב) של התקנון

עלינו להצביע היום על השגותיהם של חברי-הכנסת צימרמן ואבנרי אשר נימקו השגותיהם בישיבה הקודמת. (הקריא ההשגות.)

י. רפאל: אני מוכן לאמץ לעצמי את הסעיף השני של השגתו של חבר-הכנסת אבנרי האומרת:

"על פי דרישת 20 חברי הכנסת לפחות, או על-פי דרישת הממשלה, תיערך הצבעה חשאית בכתב, אבל לא תהיה הצבעה חשאית על הבעת אי-אמון לממשלה."

צ. צימרמן: נימקתי הסתייגותי בישיבה הקודמת. פירושה של ההסתייגות היא: לתת לוועדת הכנסת אפשרות נוספת - לאחר שההצעה תונח על שולחן הכנסת - לבדוק את העניין הזה; אם אין אפשרות להגיע לידי הסדר כזה, שיהיה ויכוח בכנסת על התקנון.

האם אין אפשרות להגיע היום לאיזון נוסחה, אני מוכן לחשוב על פשרה בכיוון זה, שלגבי הבעת אי אמון לממשלה לא תהיה הצבעה חשאית - אני מוכן לשקול זאת, אבל שתהיה לממשלה האפשרות לבקש הצבעה חשאית. אל לנו לבטל את האפשרות של הצבעה חשאית.

אני שואל: האם יש מקום לערוך שינוי כזה?

היו"ר י. ישעיהו: היה לך זמן רב למדי לנסות להציע הצעה אלטרנטיבית, אך לא הצעת.

צ. צימרמן: יש לי הסתייגות. חיפשתי דרך לעזור לחבר-הכנסת רפאל.

י. רפאל: אני מבקש לפצל את ההצבעה על השגתו של חבר-הכנסת אבנרי.

ענין ההצבעה באמצעות מכוונת הצבעה אינו שייך לתקנון.

היו"ר י. ישעיהו: הצעת חבר-הכנסת אבנרי מתחלקת לשני חלקים: הצעת הרוב - סעיף קטן (ג) - זו ההצעה שמציעה הוועדה; הצעתו הראשונה מתחלקת לשני חלקים: א) הצבעה באמצעות מכוונה; ב) "על-פי דרישת 20 חברי-הכנסת.....".

ה צ ב ע ו ת

(א) בעד השגתו של חבר-הכנסת צימרמן - 2

נגד השגתו של חבר-הכנסת צימרמן - רוב

השגתו של חבר-הכנסת צימרמן לא נתקבלה

זכות הסתייגות: לחבר-הכנסת צימרמן.

(המשך) ה צ ב ע ו ת

- (ב) בעד עריכת הצבעה באמצעות מכונת הצבעה הצעתו הראשונה של חבר-הכנסת אבנרי - אין תומכים
- בעד החלק השני של הצעתו הראשונה של חבר-הכנסת אבנרי - סיעוט
- נגד - רוב

השגתו של חבר-הכנסת אבנרי לא נתקבלה זכות הסתייגות: לחבר-הכנסת אבנרי

- (ג) בעד הצעת התיקון של הוועדה - רוב
- נגד הצעת התיקון של הוועדה - 2

הוחלט: להניח על שולחן הכנסת את התיקון לסעיף 60(ב) של התקנון האוסר:

א. בסעיף 60(ב) יימחקו המלים: "או הצבעה חשאית בכתב";

ב. ייתוסף סעיף 60(ג): "בחירות הנערכות על-פי חוק או הצבעה להסרת חסינותו של חבר-הכנסת על-פי חוק חסינות חברי הכנסת ייערכו בהצבעה חשאית בכתב".

בצירוף השגותיהם של חברי-הכנסת צ. ציטרמן ו-א. אבנרי.

היו"ר י. ישעיהו:

ד. בקשת חברי-הכנסת א. נח'לה ז-נ. עובד להכיר בהם כשתי סיעות נפרדות

חברי-הכנסת נח'לה ועובד פנו אלי במכתב לאמור:

"בכנסת הששית היינו אנו: חבר-הכנסת דיאב עובד ו-א. נח'לה בשתי רשימות נפרדות. בבחירות לכנסת השביעית הופענו ברשימה אחת ושנינו נבחרנו כנציגים מטעם רשימת השתוף והאחווה. עתה הננו מבקשים להחזיר את המצב לקדמותו, כפי שהיה בכנסת הששית:

דיאב עובד - כנציג רשימת השיתוף והאחווה; ואילו חבר-הכנסת נח'לה - נציגה של רשימת האחווה ערבית יהודית."

הזמנתי את חבר-הכנסת עובד לישיבת הוועדה

כדי שיסביר את בקשתם.

ד. עובד: למעשה אין סעיף במכתב שלנו שאינו על דעת שנינו. שנינו חתמנו על המכתב, שנינו מסכימים לכתוב בו ואף אחד אינו מתנגד.

הנימוק להחזרת המצב לקדמותו, כפי שהיה בכנסת הששית, הוא: עד ערב הבחירות לכנסת השביעית היה כל אחד מאיתנו סיעה נפרדת בשם ידוע, ובערב הבחירות, לטובת הבחירות, התאחדנו לסיעה אחת ונבחרנו כנציגים מטעם רשימת השתוף והאחווה.

עתה רוצים אנו לחזור למצב כפי שהיה בכנסת הששית: אני - כנציג רשימת השיתוף והאחווה, ואילו חבר-הכנסת נח'לה כנציג רשימת האחווה ערבית יהודית. חבר-הכנסת נח'לה מתגורר בצפון הרחוק של המדינה ואילו אני במרכז ואנו רוצים לחזור למעמדנו לטובת הבוחרים שלנו. יש הכדל גדול בין הבקשה שלנו לבין המצב של חבר-הכנסת אבנרי.

היו"ר י. ישעיהו:

לא נחליט היום בנושא זה. נחזור אליו בישיבה אחרת של הוועדה.

ה. פניית יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר טענה על חריגה מגדר הנושא

יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים פנתה

אלי במכתב הבא:

"בעת הדיון על המסקנות בוועדה המשותפת לוועדת החינוך ולוועדת השירותים הציבוריים לענין "נוער במצוקה", טענה הגב' אסתר רזיאל-נאור, כי אחת ההצעות להמלצות שהגישו חברי-הכנסת הרמן, פיינברג-סירני, גרוסמן וכך היא בבחינת נושא חדש שאינו לענין. מגישי ההצעה חולקים כמובן על כך והם סבורים שהצעתם תופסת לגבי הנושא הנדון. אי לזאת, נבקש לברר את הסוגיה בוועדת הכנסת, ואודה לך אם אוזמן לישיבה קרובה."

רצוני להזכיר לחברי הוועדה שהמדובר הוא בהצעה לסדר-היום שהועברה לדיון בוועדה משותפת של ועדת השירותים הציבוריים וועדת החינוך והתרבות לענין "נוער במצוקה". כאשר הגיעו בוועדה לסיכומים על אחד הנושאים טענה חברת-הכנסת רזיאל-נאור שהנושא אותו עומדים לכלול בסיכומים הוא נושא חדש. על כך מופיעה עתה יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים ומבקשת שוועדת הכנסת תגדיר את הענין: האם ענין של נושא חדש חל על אותה מסקנה ואם כן כיצד מחילים אותו, היכן מוצאים את הגבול של הנושא. מי יקבע אילו נושאים אפשר לכלול בנושא "נוער במצוקה" ואילו לא?

נדמה לי, שלפי התקנון, הענין של נושא חדש חל רק על הצעות חוק, אבל אין זאת אומרת שאנו כבולים בכך. עלינו לברר את הסוגיה הזאת גם מהיום למחר. עד עתה לא נתקלנו בבעיה כזאת כפי שהוצגה לנו על-ידי יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים. יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים עשתה דבר נכון בפנותה לוועדת הכנסת כדי שוועדת הכנסת תיתן את דעתה על הבעיה הזאת שאיננה מוצאת פתרונה בתחום סעיף 94 של התקנון האומר:

94. חריגה (א) הוצע בוועדה חיקון להצעת חוק, וחבר הוועדה או נציג מגדר הממשלה טוען שהתיקון המוצע חורג מגדר הנושא של הצעת הנושא החוק, יביא יושב-ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת, ויושב-ראש ועדת הכנסת יעמידו כסעיף ראשון על סדר יומה בישיבתה הרגילה הראשונה לאחר מכן; החלטת ועדת הכנסת תהא סופית.

(ב) נשמעה הטענה מפי חבר-הכנסת שאינו חבר בוועדה, תחליט הוועדה אם להביא את הדבר לפני ועדת הכנסת."

עלינו לדון בשני שלבים: (א) האם הענין של נושא חדש חל על הצעה לסדר-היום? (ב) אם כן, האם אותו סעיף שרצו לכלול אותו במסקנות הוא בגדר נושא חדש, אם לאו?

ח. גרוסמן: יכול להיות שיש פה בעיה תקנונית ונדמה לי שהבעיה התקנונית היא מהותית, כי אם מדברים במסקנות ביחס לנושא מסויים עצם הטיעון שזה נושא חדש הוא התייחסות לנושא. לא יכול להיות שבוועדה תתקבלנה מסקנות של מיעוט או רוב ושלא תהיה לרוב האפשרות לבטא את דעתו בנושא הזה בסעיף מסויים כאשר חושב הוא שהסעיף שהוא מציע שייך לנושא. לא מדובר כאן על חוק, אלא על מסקנות ביחס לנושא שהועבר מהמליאה לדיון בוועדה. על זה היה הוויכוח. אם מישהו טוען שהנושא הזה ששמו תכנון המשפחה אינו שייך לנושא "נוער במצוקה" זו התייחסות לנושא של "נוער במצוקה". אילו למשל אני הייתי במיעוט והייתי טוענת שהנושא שייך לנושא הנדון, זו הבעת דעה. היכן אוכל להביע דעה אם לא במסגרת המסקנות?

ס. נסים: במסגרת הצעה לסדר-היום.

ח. גרוסמן: אין זה כך, אני סבורה שנושא תכנון המשפחה שייך לנושא של נוער במצוקה. לכל היותר אני יכולה להישאר במיעוט.

ח. גרוסמן:

היו חברים אשר לפי תפיסתם החינוך המסורתי הדתי שייך לנושא הנוער במצוקה. לפי תפיסתם אי-אפשר להתמודד עם בעיות המצוקה בלי החינוך הדתי. נכון שזהו נושא חדש, אך זה אינו נושא חדש לפי תפיסתם. לכל היותר הם יכולים להישאר במיעוט או לקבל רוב להצעתם. אפשר להציע הצעת מיעוט. אף אחד בוועדה לא ערער על ההצעה זו תועמד להצבעה ותקבל מיעוט או רוב. זה כבר ענין של דעות. ההחלט להוריד את ההצעה הזאת מסדר-היום.

אינני יודעת כיצד ייתקבל הדבר אצל יתר החברים, אך אצלי ייתקבל הדבר כסתימת פה בפרט כאשר נושא תכנון המשפחה הועלה על-ידי כמה חברי-הכנסת תוך כדי הדיון על נושא הנוער במצוקה. הנושא של תכנון המשפחה מדבר על כך שבמשפחות מסוימות, ואפילו לא מוזכר באילו משפחות, לו היתה הילודה מתוכננת יותר והיה יותר ייעוץ של אנשי מקצוע ועובדים סוציאליים היתה המשפחה במצב טוב יותר. לא מדובר פה על צמצום הילודה. אין נוער במצוקה בלי משפחה במצוקה. כל כוונת הדיון היתה בכיוון הזה. אפשר לא להצביע בעד ההצעה הזאת. יכול משהו לומר שתכנון המשפחה לא יציל את המשפחה ממצוקתה - זו זכותו, אבל ארבעה חברי-הכנסת מציעים הצעה זו ואי-אפשר לסתום להם את הפה על-ידי כך שאומרים שזה נושא חדש ויש להורידו ממסגרת המסקנות. משהו חושב שתכנון המשפחה יתרום ומשהו חושב שהוא לא יתרום. כפי שאני לא הצבעתי בעד הסעיף של חינוך דתי כך גם לא אמרתי שיש להורידו מסדר-היום. איפשרתי לערוך לגביו הצבעה, כי לפי דעת אותם חברים הצעתם כן תופסת. לו היתה הצעתם מקבלת רוב, היא היתה מקבלת רוב באופן דמוקרטי ולגיטימי לפי כל הכללים. לא עלה על דעתו של משהו לטעון שזה נושא חדש אם כי נושא זה באמת לא הועלה במסגרת הדיונים על הנוער במצוקה ובכל זאת הליברליות של המחשבה בענין זה צריכה לתת אפשרות לחברי-הכנסת להביע את דעתו לגבי הנושא לפי מחשבותיו ולפי תפיסתו.

י. גולן:

אנו צריכים קודם להחליט לדון אם בכלל אפשרי הטיעון של נושא חדש לגבי הצעות לסדר-היום, כי אם אין לזה פתרון בתקנון יש לדון בנושא זה.

מ. נסים:

כיוון שהעוררת היתה חברת-הכנסת רזיאל-באור והיא אינה נוכחת בישיבה משום שאינה בקו הבריאות, מציע אני שהדיון יתקיים בנוכחותה. יכול להיות שיש לה טעמים תקנוניים לטענתה שאותו נושא הוא בבחינת נושא חדש שאינו לענין.

היו"ר י. ישעיהו:

על הבעיה העקרונית יכולים אנו לקיים דיון עכשיו. אם נחליט שהענין של נושא חדש חל על הצעות לסדר-היום, לא נדון בנושא זה בלי נוכחותה של חברת-הכנסת רזיאל-באור.

ר. ארזי:

אני סבור שלפי התקנון הקיים אין חובה לדון בנושא. אם חברת-הכנסת מסויימת יציע לדון בנושא אם צריך להיות נושא חדש בהצעות לסדר-היום אז ההחלטה שתתקבל תחייב אותנו. אנו דנים עתה במקרה שכבר קרה והוא היה על יסוד התקנון המחייב. שום החלטה שתתקבל פה לא תהיה דיטרואקטיבית, כי אחרת צריך יהיה לשנות דברים רבים.

אני מציע לוועדה להעמיד לדיון שני סעיפים: הסעיף שהעמידה לדיון חברת-הכנסת גרוסמן לגבי דבר אקטואלי שקרה ושאליו חל סעיף 94 של התקנון, עלינו להחליט בהתאם לסעיף 94 - היות ואין שום החלטה אחרת בתקנון ואף לא בהחלטות בעניינינו נוהל - שעל יסוד מה שקיים היום בתקנון יכולה יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים להודיע לוועדה המשותפת שהיא עומדת בראשה שהוועדה יכולה להחליט בענין זה. כמובן, כאשר יכולה הוועדה להחליט בענין זה יכול להיות שיהיו הסתייגויות אם הוועדה לא תקבל את ההצעה, כפי שיש זכות לכל חבר הוועדה להגיש הסתייגות.

אם נדון פעם על המלצות של ועדות הכנסת נצטרך לשקול מה גורלן של ההסתייגויות.

הצעתי היא מרחיקת לכת: לא לדון בנושא שהעלתה לפנינו חברת-הכנסת גרוסמן, אלא לקבוע שלפי התקנון מה שתחליט הוועדה שהיא עומדת בראשה יהיה נכון.

כאשר נדון בשלב השני של הדיון אומר דברי לגופו של ענין.

י. רפאל: בהתאם לסעיף 94 של התקנון צודק חבר-הכנסת ארזי. בסעיף 94 מדובר על חריגה מגדר הנושא של הצעת חוק בלבד ולא מדובר על הצעה לסדר-היום. אני חושב שאין בכל התקנון רמז על חריגה מגדר הנושא לגבי הצעה לסדר-היום:

מאידך, חושב אני שצריכים אנו להקדיש לכך רגע של מחשבה. נשכח לרגע את המקרה הקונקרטי שהעלתה חברת-הכנסת גרוסמן. נניח שהועבר לוועדה על-ידי פליאת הכנסת נושא לבירור ולסיכום וחבר-הכנסת באותה ועדה סציע הצעה לסיכום שבהחלט אינה קשורה לנושא, זאת אומרת שלפי החוק מותר לו לעשות כן. אנו יוצרים כאן תקדים בכך שאומרים שאין נושא חדש במסגרת נושא שהועבר לדיון מהמליאה לוועדה; זה לא כך, כי נושא שנדון בכנסת והכנסת הסכימה להעבירו לדיון בוועדה, לו היה זה נושא אחר יכול להיות שהכנסת לא הייתה מעבירה אותו לדיון בוועדה. אין זה עניין פשוט כפי שהסביר אותו חבר-הכנסת ארזי.

אני חושש שאנו מסתבכים כאן בהלכה חמורה ביותר, שאם כן אין גבול להצעות שתועלינה ושללא תהיינה קשורות כלל לנושא. כל חבר-הכנסת יכול לנסח לעצמו את ההצעה בצורה כזאת שלא תהיה בכנסת התנגדות להעברת ההצעה לדיון בוועדה ובסופו של דבר תוגשנה מסקנות על דברים שהכנסת כלל לא התכוונה שידונו עליהם.

ח. גרוסמן: אבל אין גם גבול לצעד ההפוך של דחייה על הסף של כל מחשבה בוועדה. תמיד יכול לקום חבר-הכנסת ולטעון שזה נושא חדש.

היו"ר י. ישעיהו: השאלה שהובאה לפנינו היא שאלה נכבדה: מהו הגבול שאפשר לדון בו במסגרת הצעה לסדר-היום. אביא לדוגמה את ההצעה לסדר-היום בנושא "נוער במצוקה". בנושא זה אפשר לכלול שכר עבודה, חינוך, חינוך לספורט, תכנון משפחה וכו'.

איננו יכולים לפתור את עצמנו מלדון בסוגיה הזאת של הנושאים שאפשר לדון בהם במסגרת הצעה לסדר-היום. יכולנו להחליט על הוראת שעה בקשר למקרה הקונקרטי הזה ולשחרר את חברת-הכנסת גרוסמן מהמצוקה הקונקרטית, אבל עלינו לקיים דיון על הנושא וליתן עליו את הדעת, גם בגלל אפשרויות שונות שיכולות להיווצר מסקנה כזו.

ח. גרוסמן: אולי תחליטו שהחלטה זו לא תהווה תקדים כדי שזוכל לסיים את מסקנותינו ולהניחן על שולחן הכנסת?

היו"ר י. ישעיהו: אם יהיה צורך בהחלטת ביניים נחליט על החלטת ביניים.

א. אונקוריון: לגבי הצד המשפטי לגמרי אינני תמים דעים עם חבר-הכנסת ארזי. כדי להרגיע אותו הייתי אומר שבשלב זה נראה לי שבעניין הקונקרטי צודקת עמדת חברת-הכנסת גרוסמן, אבל היות וחברת-הכנסת רזיאל-נאור איננה נוכחת בישיבה אינני רוצה להכריע גם לגבי עצם העניין, ואנו באמת חוזרים להצעה הפורמלית.

ראשית, אם נכון הדבר שישנו רק סעיף מפורט אחד - סעיף 94 - והוא מתייחס להצעות חוק בלבד, ואומרים שאין סעיף בתקנון הנוגע במפורש לעניין זה - עלינו לחזור לסעיף 121 של התקנון האומר במפורש: "שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון, תחליט בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים מחייב כל עוד לא נתקבל על-ידי הכנסת תיקון בתקנון לעניין זה." לכן עלינו להחליט פה לגופו של עניין ולא כפי שאמר חבר-הכנסת ארזי שכל זמן שאין תקנה לא נחליט בעניין.

מדוע קיימת רק תקנה 94 לגבי הצעות חוק ולא דאגו לעניין הצעות לסדר היום? אפשר למצוא לזה פירוש. ראשית, הביטוי "נושא חדש" איננו קיים בכלל, אנו המצאנו אותו בסלאנג שלנו. הביטוי הנכון הוא: "חורג מגדר הנושא". כאשר ישנה הצעת חוק ומעבירים אותה לדיון בוועדה, כאשר חברי הוועדה רוצים להחליט בהצעת החוק הצעה שאינה כלולה בהצעה מתעוררת השאלה של נושא חדש. ברורה החשיבות המיוחדת שישנה בעניין זה של הצעות חוק; מה שאין כן לגבי הצעה לסדר-היום שהאפקט שלה איננו גדול.

ר. ארזי: לשם זה קיימות הסתייגויות, אחרת כל המלצה צריכה להיות פה אחד.

א. אנקורדיון:

אני בדעה שהעניין כן קיים בכל הפרק הזה שאנו תיקנו אותו וגם כפי שהיה קודם. הכנסת מחליטה להעביר הצעה לסדר-היום לדיון בוועדה על-פי נושא ההצעה. אם נושא ההצעה ברור - אין בעיות, אבל אם הנושא אינו ברור, כפי שקורה במקרה זה שלפנינו, לפי עניות דעתי, ועל זה יכול להיות ויכוח - קובעת העמדת השאלה כפי שהועמדה על בימת הכנסת. מציע ההצעה הסביר את הצעתו, המשיב השיב מה שהשיב, ולכן הועברה אותה הצעה לדיון בוועדה.

כאשר נדון בנושא הקונקרטי אשאל את עצמי מה בדיוק העבירו לדיון בוועדה, מה הנושא שהועבר ממליאת הכנסת לדיון בוועדה. הוועדה לא יכולה להתחכם ולומר שהיא יכולה לדון בנושא אחר ולקשור אותו לנושא העומד על סדר-היום. אם נכיר בחריגה כזאת נכניס תוהו ובוהו לסדרי הכנסת. יש ויכוח היום בקשר למצב הקיים בוועדת הכלכלה לגבי "אוטוקרס". יש חברים בוועדה החושבים שהעבירו מהמליאה לדיון בוועדה את "אוטוקרס" ויש לדון בכל מה שקשור עם "אוטוקרס"; ויש חברים הסבורים שהועלתה הצעה לסדר-היום בחודש מרץ בנושא: "החזזה עם ליינרד" ורק לגבי נושא זה יש להסיק את המסקנות ואין לדון בכל מה שקשור עם "אוטוקרס". כיוון שיש ויכוח בעניין זה מחווה אני את דעתי, וזו דעתי האיתנה, שבעניין זה היתה חריגה עצומה ומקרה כזה מראה לנו לאיזה תיסבוכות יכולים אנו להיכנס.

ישנה ועדה בה יושבים 19 חברים. אם אחד מחברי-הכנסת היושבים בוועדה סבור שנושא מסויים חורג מגדר הנושא זכותו להעלות את השאלה של חריגה מגדר הנושא, ואז או שהוועדה תסיים בעצמה את העניין ותחליט כפי שתחליט, ואם אין הוועדה יכולה לדון בזה הטענה תובא לפני ועדת הכנסת אשר תחליט אם זה נושא החורג מגדר הנושא שהועבר לדיון בוועדה, אם לאו.

א. עופר:

ברור שאם מעבירים נושא לוועדה לגיטימי שיעלה העניין של נושא חדש. אם הוועדה דנה באותו נושא שהעבירו לה לדיון, דובר על נוער במצוקה, ידוע שתכנון המשפחה שייך לנושא ויש לו קשר לנושא. יכול להיות שההתייחסות של חברים שונים היתה שונה מבחינת איך לדון בנושא ואם בכלל להעבירו לדיון בוועדה. לפי מה מחליטים אנו להעביר נושא לדיון בוועדה זו או בוועדה אחרת? אם זה נושא אחר נעבירו לוועדה אחרת. בדרך-כלל שומרים יושבי-ראש הוועדות שהדיון יהיה לעניין, בדרך-כלל מוצאים את המודוס ויווני, היושב-ראש גמיש עד הגבול האפשרי.

כאשר מדובר בהצעות חוק, לעיתים רחוקות מאוד הועלתה בעיה של נושא חדש בהצעות חוק, ואם עולה בעיה של נושא חדש או שמשכנעים את המציע או שהוועדה די ליברלית ומצביעה על ההצעה.

בעיקר בהצעות לסדר-היום קיימת החריגה. הוועדה דנה בהצעה לסדר-היום ומרחיבה אותה ללא גבול. אם ועדת הכנסת תחליט להוסיף לתקנון סעיף בעניין זה חייבים אנו בעניין זה לקבוע שיש לחבר-הכנסת הזכות לטעון שהצעה מסויימת היא נושא חדש ואיננה שייכת לנושא שהועבר לדיון לוועדה מהמליאה. אם נחליט לדון בעניין זה אתייחס אליו.

אני בהחלט חושב שמקרה זה מחייב דיון ואם נדון בו נצטרך לדעת כיצד הציג המציע את הצעתו במליאת הכנסת. לפעמים הטיעה לא מאשלת הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת בגלל הכותרת. מבקשים שחבר-הכנסת ישנה את הכותרת ואז יוכלו להעלות הצעתו לסדר-היום. קורה גם כאשר שונתה הכותרת והכנסת שומעת את הנימוקים להעלאת ההצעה מחליטה הכנסת להוריד את ההצעה מסדר-היום. אנו בהחלט מגדירים דבר באופן מוגדר. איננו מעוניינים שהצעה תועבר לדיון בוועדה ובוועדה ידונו בדברים שהכנסת לא שמעה עליהם מפי המציע.

צ. צימרמן: לא ידעתי במה מדובר עד שלא דיברתי עם חברת-הכנסת רזיאל-נאור.

נכון הוא שהתקנון אינו מדבר בסעיף 94, אלא על הצעות חוק. מבחינה זו יכולה להיות חריגה. לא מדובר על הצעות לסדר-היום, אבל יש לנו סעיף בתקנון הקובע תפקידיה וסמכויותיה של ועדה קבועה. אני מתכוון לסעיף 13(א) של התקנון בו נאמר:

3. ציטרמן:

13" (א) תפקידי ועדה קבועה בתחום העניינים המסורים לה הם: דיון בהצעות חוק, בתקנות לאחר שהותקנו, בבקשות של תושבים שהוגשו לכנסת או שהוגשו לממשלה והועברו על ידיה לכנסת לדיון ולמסקנה, וכל עניין אחר אשר יימסר לדיונה על-ידי הכנסת. ; לכן הפרקטיקה של עבודת הוועדות היא כזאת: אמנם כל ועדה דנה בעניינים שבתחום סמכותה, גם אם חבר-הכנסת מעלה ישירות בוועדה את הנושא, הדיון הוא אחר מאשר דיון בנושא שהועבר לוועדה על-ידי הכנסת ואשר לגביו צריכה הוועדה להגיש מסקנות המאושרות על-ידי הכנסת אם אין התנגדות. יש הבדל בין נושאים שהועברו לדיון לוועדה על-ידי הכנסת לבין נושאים המועלים לדיון בוועדה. גם יושב-ראש הכנסת והסגנים שוקלים את הניסוח של הצעה לדיון, הצעות לסדר-היום והצעות החופות לסדר-היום, ולא פעם מבקש יושב-ראש הכנסת לתקן את הנוסח ולדקדק בכותרת.

גם לפי הפירוש המילולי וגם לפי הפירוש ההגייוני של סעיף 13(א) נאמר שהוועדה יכולה לדון בעניין שהכנסת העבירה אליה לדיון. מהו העניין האחר שיימסר לדיונה על-ידי הכנסת? - צריך לבדוק מהו כל נושא ונושא. ייתכן שיש דבר על הגבול, כפי שבסעיפי החוק יש דברים שהם על הגבול. לפי סעיף 13(א) רשאית הוועדה להגיד שהנושא כלול או לא כלול בהצעה שהועברה מהכנסת לדיון בוועדה. לא צריך לכנות זאת בשם "נושא חדש". זהו עניין שהכנסת העבירה לוועדה, או לא העבירה לוועדה - זו הדרך שעלינו ללכת בה עד שנתקן את התקנון. כאשר נתקן את התקנון אפשר יהיה באמצעי מחוקם להעמיד הצעה שבכלל לא התכוונו אליה, לא בכנסת ולא בוועדה.

די לנו בתקנון כפי שהוא היום. סעיף 13(א) מקנה לנו הסמכות לדון אם זהו הנושא שהועבר מהמליאה לוועדה. כך עלינו לנהוג עד שלא יתקבל תיקון לתקנון בנושא זה.

א. אנקוריין: אני מסכים לדברי חבר-הכנסת ציטרמן, בעיקר שב"אוטוקרס" יהיה דיון כזה.

מ. נסים: כאיש אופוזיציה צריך הייתי לשמוח אם נקבל את הדרך המוצעת לפי תקנה 121 של התקנון. כיוון שמדובר על הצעות לסדר-היום ולא על הצעות חוק של הממשלה, שאלה כזאת לא קיימת, לפי דברי חבר-הכנסת ארזי, ויש להעבירה על הסף לוועדת השירותים הציבוריים שתחליט כאוות נפשה.

בתקנה 121 כתוב: "שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון", יש הוראה לגבי הצעות חוק של הממשלה בלבד, "תחליט בה ועדת הכנסת"; לכן על יסוד סעיף 121 זכאית ועדת הכנסת לדון בשאלה שהובאה לפנייה על-ידי יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים. הדיון שלנו צריך להיות נסב על כך: אם ועדה של הכנסת רשאית לדון בנושא שלדעת מיעוט בוועדה הוא בגדר חריגה מן הנושא הנדון, או נושא חדש.

אני חושב שוועדת הכנסת צריכה להחליט שגם עניין שאינו בגדר הצעת חוק של הממשלה ראוי שיחול עליו הכלל של נושא חדש. אני ער לכך שפירוש כזה מצמצם את האפשרויות של האופוזיציה, אבל אני גם ער לכך שתמיד מחליט הרוב, ובהצעות לסדר-היום צריכים אנו לדעת שהמסקנות מחייבות את הממשלה. איננו מתייחס לעניין של תכנון המשפחה. אני אומר דברי לא מתוך שאני מחווה דעת על הנושא העומד במקרה לדיון בוועדת השירותים הציבוריים. לו הייתי יודע במליאת הכנסת שהדיון בשאלת "נוער במצוקה" יכול גם נושאים שהם בניגוד להשקפתי הייתי מצביע נגד ההצעה. ההגיון מחייב שוועדת הכנסת תהיה מוסמכת להחליט בעניין זה. אינני מחווה דעה לעניין הנדון, כי בעניין זה יתקיים דיון כאשר נשמע גם את מענת הצד שכנגד.

י. גולן: מבחינת המצב התקנוני צודקת חברת-הכנסת גרוסמן. התקנון מדבר על נושא חדש רק במקרה של הצעות חוקים. אני בהחלט בעד זה שאנחנו היום, כתוצאה מהדיון הזה, נחליט לדון בתיקון התקנון, כלומר, צריך להחליט זאת גם על הצעות לסדר-היום. צריך לכתוב זאת בפירוש.

עד לתיקון התקנון בעניין זה, מציע אני להשתמש בסעיף 121. עניין "אוטוקרס" הוא דוגמה בולטת לכך. יושב-ראש ועדת הכלכלה הציע שהוועדה תחליט אם היא נוהגת נכון באופן ניהול הדיון בנושא "אוטוקרס". בדרך-כלל פונים בעניין כזה לוועדת הכנסת ואין הוועדה עצמה מביעה אמון לעצמה.

מ. ידיד:

אולי תמסור את התמונה האמיתית? אתה לא נכחת
בישיבת ועדת הכלכלה. תמסור בנקשה לחבר-הכנסת

שחל להסביר את המצב.

י. גולן:

זו רק דוגמה באיזו מידה הכרחי להחיל את ענין
החריגה מגדר הנושא גם לגבי הצעות לסדר-היום

ולא רק לגבי הצעות חוקים.

לכן מציע אני שנדון על תיקון התקנון בנקודה
זו, ועד אז אפשר להשתמש בתקנה 121.

היו"ר י. ישעיהו:

עומד לפנינו הענין הקונקרטי שהעלתה חברת-
הכנסת גרוסמן. לפי בקשתו של חבר-הכנסת נסים
צלינו לשמוע את טענת חברת-הכנסת רזיאל-נאור ואז נחליט החלטת ביניים
לגבי המקרה הקונקרטי.

הדיון בנושא העקרוני פתוח ועוד יימשך.

ח. גרוסמן:

לא באתי הנה כדי להוסיף קורבן נוסף ל"אוטוקרט",
יש די קורבנות ל"אוטוקרט". אין דומה המצב
הקיים בוועדת הכלכלה למצב הקיים בוועדה המשותפת של ועדת השירותים
הציבוריים וועדת החינוך והתרבות.

יכולתי לנהוג על-פי התקנון. התקנון קיים גם

בשביל כל חברי-הכנסת וודאי גם בשביל יושבי-ראש הוועדה, ולא רק בשביל
ועדת הכנסת. יכולתי לעיין בתקנון ולראות שהחריגה מגדר הנושא חלה רק
לגבי הצעות חוק ובוזה לגמור את הויכוח. יכולתי לא לפנות לוועדת הכנסת.
יש שני יושבי-ראש בחילופין לוועדה המשותפת והם יכלו להחליט בענין;
אבל למען האווירה הטובה השוררת בוועדה המשותפת ולמען הסדר הטוב הטלתי
עלי את התפקיד לבוא לוועדת הכנסת ולבקש ממנה לברר את הסוגיה כדי שחברת-
הכנסת רזיאל-נאור תהיה מרוצה וכדי שנגמור את המסקנות שדנו בהן שנה
תמימה.

הנושא שהועבר לדיון בוועדה אינו נושא מוגדר.
ברור שכאשר מדברים על בתי-חולים ליולדות אין מדברים על בתי-חולים לחולי
נפש. אם הייתי טוענת שלגבי נושא: "הנוער במצוקה" מותר לדבר רק על
חינוך מסויים ואסור לדבר על החינוך הדתי, הייתי ממלאה תפקיד של סותם
פה ומקפח דעת רוב או דעת מיעוט, בכך שהייתי טוענת שזה לא שייך לנושא.
עד היום אינני יודעת אם יש להצעת רוב או מיעוט. אני מודיעה לכם שפרט
לחברת-הכנסת רזיאל-נאור לא הועלתה טענה כזאת. כל אחד מבין שזהו נושא
רחב מאוד ולכל אחד יש התייחסות אחרת לנושא. ברגע שאתה אומר שזה נושא
חדש אתה מביע את דעתך ואינך נותן לדעת מיעוט להופיע. אם כך כתוב בתקנון
יכול להיות שצריכים אתם לתקן את התקנון לאור הנסיון של "אוטוקרט" ולא
לאור הנסיון של ועדת השירותים הציבוריים. בסופו של דבר המסקנות הן רק
בחינת המלצות.

מ. נסים:

המסקנות הן מחייבות כאשר ההצעה מועברת לדיון
ממליאת הכנסת לוועדה של הכנסת. מסקנות הוועדה
מחייבות את הממשלה. רק דיונים שבולדו בוועדה הם בגדר של המלצות.

ח. גרוסמן:

הוועדה יודעת באיזה ענין היא תסיק מסקנה כללית
ובאיזה ענין יש השפעה להמלצה.

התקנון קיים כדי להסדיר הבעת דעות באופן מסודר.
אני בהחלט לא רוצה לחרוג מהמקרה הקונקרטי, ובמקרה קונקרטי זה אינני
יודעת על מי אני מגנה. הכנסת העבירה אלינו נושא כאוב ומורכב מנושאים
רבים. אחד החברים חושב שבנושא זה צריך לכלול חינוך דתי ואינני יכולה
להגיד לו שהצעתו היא בגדר חריגה מהנושא. אם ועדת הכנסת תחליט כך
בצטרף לחזור מחדש על נילסון כל המסקנות ולבחון אילו מסקנות הן במסגרת
הנושא ואילו מסקנות חורגות מגדר הנושא.

אני מבקשת שלגבי הענין העקרוני הזה תקבלו
החלטת אד-הוק, ועד אשר תתקבל החלטה לתיקון התקנון בנקודה זו נשמור על
המסגרת הקיימת של התקנון. איננו יכולים לעכב יותר את המסקנות. אני
מבקשת שתתנו לנו את האו.קיי לסיים את המסקנות ולהניחן על שולחן הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:
הדעה הכללית של חברי הוועדה היתה שמבחינה
עקרונית גם לגבי נושא שהוגש לכנסת כהצעה
לסדר-היום והועבר לדיון ולמסקנות לוועדה, יש להקפיד על כך שלא תהיה
חריגה מגדר הנושא.

מן הראוי לשמוע את טענת חברת-הכנסת רזיאל-נאור
ולאחר מכן נחליט על העניין.

בישיבה הבאה נדון בנושא זה רק על העניין
הקונקרטי וננסה החלטה עקרונית בנפרד והיא תחול על המקרה הזה. אנו
נדון לגופו של המקרה הקונקרטי, כיוון שעלינו לראות מהן הצעות התיקון,
ולהחליט אם אותה הצעה היא חורגת מגדר הנושא, אם לאו. אנו נבדוק אם
העניין אם נושא חדש חל על הצעות לסדר-היום. אין לנו דעה מפורשת על כך
ועל כן מפסיקים אנו את הדיון ודנים לגופו של עניין, כיוון שזו דעתם
של רוב החברים.

מ. נסים: ביקשנו בישיבה הקודמת את נוסח ההצעות.

סוכס:
הוועדה תדון בישיבה הבאה לגופו של העניין
הקונקרטי שהובא על-ידי יושבת-ראש ועדת
השירותים הציבוריים.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30.